

VÁLEČNÉ ROKY 1939–1945

Druhá světová válka zamíchala s osudy i životy mnohých a trampové samozřejmě nebyli výjimkou. Pro mnoho z nich ale válka nezačala v roce 1939 obsazením zbytku Československa a vytvořením Protektorátu Čechy a Morava, nýbrž o tři roky dříve, ve Španělsku. Tedy tam, kde se u Madridu bojovalo za Prahu proti fašismu, jak hlásaly dobové letáky. Čechoslováků tam proti armádě generála Franca bojovalo na tři tisíce a mezi nimi bylo i mnoho levicově smýšlejících trampů, kteří vyslyšeli výzvy k zapojení se do bojů. Údajně jich prý byly dvě třetiny z celkového počtu našich interbrigadistů. Těžko říci, jestli jde o pravdivý počet, každopádně málo jich tam nebylo. Účastník bojů Cody Dlouhán po letech vzpomínal v Kronice trampské písně:

Když se ve Španělsku sešli dva trampové – a ti se sešli vždycky –, mohl ses vsadit, že se za chvíli bude zpívat. Nikdy nezapomenu na Pedra, snad si na něj pamatujete, jezdil na Brdy. Ten, když šlo do tuhého a o krk, tak obvykle začal hulákat, co mu hrdlo stačilo:

*„Hej šup námořníci hned
z vás který by zbled
nevydrží u nás...“*

A to byste nevěřili, jak to působilo na ostatní. Trampové byli u všech jednotek, ale byli jsme rozstrkáni mezi nejrůznějšími národnostmi. Chlapi, kteří dovedli jít do útoku se záviděníhodnou odvahou, úplně brečeli, když jsme ve chvílích odpočinku někde za frontou začali zpívat:

*„Kamarádi, kamarádi,
chvěje se nám hlas...“*

A to, představte si, vůbec nerozuměli slovům. Myslím, že jak se nám stýskalo po těch našich lesích a starých campech, tak jsme do těch našich písniček dávali víc, než v nich bylo. Pedro padl a já si tak myslím, že tu jeho oblíbenou „hej šup námořníci“ si zpívají interbrigadisté, kteří to přežili, snad až někde v Americe...



I plakáty na trampské akce musely být vytištěny dvojjazýčně



Se zbraní v ruce

Po zabrání zbytku republiky nacistickým Německem 15. března 1939 byly nastoleny zcela jiné pořádky. Mnoho českých vlastenců vstoupilo do ilegálního odboje nebo opustili protektorát a po mnoha peripetiích vstoupili do československých jednotek vzniklých u západních spojenců a později v Sovětském svazu. Mezi nimi samozřejmě byli i trampové, to prostě nešlo jinak. A mnozí v boji položili svoje životy.

Jedním z nich byl **Vilda Jakš**. Narodil se 25. dubna 1910 v Bratčicích u Brna. V době dospívání odešel do Prahy ke svému strýci. Zde se seznamuje s trampíngem a jezdí s kamarády na Zlatou řeku. Později si pořizuje chatu Starý Kansas s krásným výhledem na Zlatou řeku.



Vilda Jakš

Mezi trampy se seznamuje s boxem. Začíná boxovat, nejprve na osadě později v klubu Český lev. Zprvu boxuje jako amatér, nakonec se profesionalizuje. Stal se prvním československým boxerem, který bojoval o titul mistra světa, a to v Paříži proti Marcelu Thilovi. Bohužel neúspěšně, ale tehdejší český i francouzský tisk hodnotil jeho výkon velmi vysoko. Sám Marcel Thil prorokoval svému soupeři velkou boxerskou budoucnost.

K té však již nedejde.

Po okupaci Československa opouští Vilda Jakš republiku a složitou cestou přes Itálii se dostává do Francie. Po porážce Francie pokračuje dál do Anglie. Stává se palubním střelcem u československé 311. bombardovací peruti. Byl nejméně jednou raněn a po roce válčení je odvelen do zázemí jako instruktor střelců. Dlouho u výcviku nevydrží a znovu se dobrovolně hlásí do bojových akcí. Peruť byla mezitím převelena k pobřežní stráž – tedy k honům na ponorky. Při operačním letu nad Biskajským zálivem 21. srpna 1943 objevila Jakšův Liberátor letka německých stíhačů a sestřelila ho do hlubin moře. Těla posádky nebyla nikdy nalezena. Sestřelen je i jeden z německých útočníků, Vilda Jakš nedal svůj život zadarmo. Stal se držitelem Medaile za chrabrost a Československého válečného kříže. V roce 1991 byl in memoriam povýšen do hodnosti podplukovníka.

Obdivuhodná je na osobě Vildy Jakše ještě jedna věc. On byl totiž ve své době tím, čemu se dnes říká „celebrita“. Fotografie s ním se objevovaly na titulních stranách časopisů, byl idolem mládeže a mnoha žen. Po jeho boku se objevovaly krásné herečky, jak bylo tehdy (i dnes) u úspěšných mužů zvykem. Ještě po dlouhých letech, v roce 1985, natočil režisér Jaroslav Soukup celovečerní film Pěsti ve tmě, jehož hlavní hrdina se jmenoval Vilda Jakub. Podoba jména s Vildou Jakšem nebyla náhodná. A tahle „celebrita“, se všemi výhodami, které z tohoto společenského postavení plynou, si sbalí pár nejnnutnějších věcí a odejde do nejistoty bojovat na republiku.

V jednom z dopisů Vildy Jakše, napsaných v době dlouhých operačních letů nad nekonečnou hladinou oceánu, je i následovné:

Až se jednou dostanu domů, nechci vidět víc vody pohromadě, než teče v Sázavě pod Medníkem, kde jsem míval čajdu...

Domů se už nevrátil.